

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός ανήκειται ήμα
δείξη πως δε φοβάται την
αλήθεια — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φου-
σικούς της κανόνες.

ΒΗΑΑ ΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Ζ'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 27 ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ 1909

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 359

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΒΟΥΛΑΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γερο-
δίου (συνέχεια).
Μ. ΖΩΓΡ... 'Η 'Επανάστασις.
ΙΔΑΣ. Σαμωράκη (συνέχεια).
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. 'Η γλωσσική επανάστασις.
Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. 'Η Κυβελή.
ΤΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΙΔΗΣ. Σάν έλεγε.
ΠΕΤΡΟΣ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗΣ. Σπασμένες ψυχές (συνέ-
χεια).
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ
ΓΝΩΜΗ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

«'Η ψευτισμένη γλώσσα ψευτίζει τη
σκέψη. Στραβά εκφράζεται, στραβώνει
την αλήθεια.»

Taine (Οι κλασικοί φιλόσοφοι)

1

Είδα γραμμένο στην «'Εστία»: «Είς τόν Ηρό-
δον της 'Ενώσεως τών άπανταχού 'Ελλήνων Δη-
μοδιδασκάλων εστάλησαν τηλεγραφήματα έκ μέρους
διαφόρων διδασκαλικών συνδέσμων, δηλούντων την
συμμετοχήν των είς τόν άγώνα της γενικής αναρ-
ρώσεως, τόν επιδιωκόμενον διά τού σημερινού συλ-
λαλητηρίου.» Με τό άζημίωτο. Τά γενικά πάντα.
'Η έκείνα που άέρα κοπανίζουν ή έκείνα που ση-
κώνουν πολύ νερό. Έκείνα που, καλή κακή, φυ-
σικά ή αφύσικα, θαμπώνουν τόν πολύ κόσμο και
γίνονται ίσκιος του και είδωλό του. Έκείνα που δεν
έχει κανείς τίποτε να τούς πη, γιατί καλή στέκον-
ται και χρυσά δείχνονται, αν τή ψηλά βουνά που
τάγγαντεύει κανείς μακρυάθε, άέρινες ζωγραφίες.
Μά κόπιασε να τή σιμώσης και να τάνεβης! Τούς
είχα καλή τούς 'Ελληνες δημοδιδασκάλους, άνίως
παραινλημένοι πάντ' από τόν «άγώνα του γενικού
ξαναστυλώμου», άδράχων την περίστασι, όχι για να
γίνουν άστενικοί αντίλαλοι, μέσα στους χίλιους άλ-
λους προσκαλεσμένους κι άπροσκάλεστους, του γε-
νού διορθωμού, μά για να βροντοφωνήσουν την
ανάγκη, έσο δεν παίρνει άλλο, κάποιου χωριστού,
σάν είδικοί που είναι στην περίστασι, διορθωμού.
Διορθώστε τη δημοτική Παιδεία. Τό ξεπεσμένο τούτο
ακάλυτο ξαναψύψετε και ξαναστυλώστε και ξαναρ-
ρυθμίστε. Τό Σχολείο. Τό χαλασμένο σπίτι. Μέσα
σ' αυτό τή παιδιά μας πουντάζουν και σακατεύον-
ται, και παίρνουνε τό σπόρο της άρρώστιας της αγά-
τρευτης. Και γίνονται πολίτες και στρατιώτες—μή

κατάζετε τή θαματοουργά παραστράτισματα του κα-
νόνα—κι άνθρωποι της πράξης ή της σκέψης, για
να τούς κλαίς.

2

Κι αν είσαι και παππας, με την άράδα σου...
Οί άξιωματικοί που μάς σκαρώσαν κάτι σάν επανά-
στασι, έφέρουνε, καλήτερ' από κάθε άλλον, Ιεραρχία
τί θή πη. Και λοιπόν. 'Αν χρειαστή να μπουνε, με
την τάξη που ταιριάζει στο καθένα, όλα τάντικει-
μένα τούτα που ξεμυτίζουνε για να καταφέρουν την
άνορθωσι, τούτα ξαπλωμένα, φροντισμένα και κα-
λοκοιταμένα, έκείνα συμμαζεμένα κάπως, τάλλα
βιαστικά σε μία γωνιά ριμμένα, έγω θά τολμούσα
να στύλωνα στην πρώτη γραμμή την Παιδεία τη
Δέσποινα και τη Μητέρα. Και θά της έδωζα στο
χέρι τάνανγνωματάρι της ζωντανής οργανωμένης
γλώσσας. Και θάκραζα: Παραμερίστε να διαβή.
Ζήτω της πρώτ' απ' όλα, ούρρα και τρίς ούρρα, της
γλωσσικής 'Επανάστασης! Και στην πρόσοψη του
βάθρου που θά της έσταινα τάγαλμα, θά χάραζα τά
λόγια τούτα του ξένου σοφού, για τούς Γάλλους εί-
πωμένα, έδω και καμιά εικοσαριά χρόνια, μά που
ταιριάζουνε σε κάθε λαό που θέλει για πολιτισμένους
να λογαριάζεται: «'Ο άληθινός οργανωτής της νί-
κης δε θά είναι ο ύπουργός τω στρατιωτικών που θά
φτιάση κανόνια και γερά θάρματαση τη χώρα και
θά συντάξη σέδρια πολέμων άδέβαιων. Θά είναι ο
'Υπουργός της Παιδείας, ο παιδαγωγός, όποιος κι αν
έχει όνομα, έκείνος που θά καλητερέψη τόν άνθρω-
πο, όχι έκείνος που, καθώς μάς λένε, θά διδάξη πω
καλή τό άλφάβητο, μά έκείνος που θά τίς κάμη
άτσάλια τίς καρδιές για τόν επέρ πάντων άγώνα.»
'Εκείνος, που βέβαια θά κατορθώση κάτι άσύγκριτα
καλήτερο από την πιο καλή διδασκαλία του άλφά-
βητου. Εκείνος που θά βάλη στο χέρι τών παιδιών
τό γλωσσικό τάπαράτητο τδργανο για να τό συνο-
δέψη άρμονικά τό παίξιμο και τό σκόρπισμα του
τραγουδιού που λέγεται νους. Γιατί με τή δργανα
τή τωρινά τό τραγούδι μας πνίγεται ή αλλάζει σε
κάτι νοθεμένο άλύπητα, σε κάτι που φαλτσάρει έ-
νάντια σε κάθε άρμονία, στο πέτσιμα κάθε μουσικής
(δέστε στη λέξη μουσική τό άκέραιο της και τό άρ-
χικό της τό νόημα) και κάνει τόν άνθρωπο τό στο-
χαστικό να φεύγη βουλώνοντας ταυτιά του και κάνει
τόν άνθρωπο τόν πατριώτη να κλαίη δέροντας τή
στίβη του.

3

Σ' ένα βιβλιαράκι που βγήκε τίς προάλλες, λι-

γώτερο από 100 σελίδες, μά που φαίνεται πως θά
βαράινη τό νεσέλλην' αναγνώστη σά βραχνάς χί-
λιων κι άπάνου φύλλων, σ' ένα βιβλιαράκι που δεν
είδα να γίνη για καίνο σχεδόν κανέναν λόγος, ίσα
ίσα γιατ' είν' άξιόλογο και θάξίζει τη συζήτηση σ'
ένα βιβλιαράκι που έχει παράξενο όνομα, μά που
ή σκέψη του δεν κρύβει καμιά παραξενιά, και που
τό χαρακτηριστικό του γνώρισμα θά είτανε ή λέξη
που συχνά πυκνά προβάλλει μέσα στις σελίδες του,
ή λέξη μυαλό. σ' ένα βιβλιαράκι που από την πε-
ριεργη και την αλλοπερόσαλλη γλώσσα του, την
πάρα πολύ συντηρητική δημοτική, ώστε να μην κα-
ταλαβαίνουν πιά τί τρέχει: θσοι πω βέροι δημοτικι-
στές, την κάθε άλλη παρ' ικανοποιητικά καθαρο-
λογική, ώστε να την παίρνουνε για μαλλιαρή και
οι καθαρευουσιάνοι, πω, έξω από τη γλώσσα του,
χτυπητά και παστρικά τη διάγνωση κάνει της έθνι-
κής άρρώστιας και τό γιατρικό της μάς προσφέρει,
σημειώνοντας τη συνταγή του ευσυνείδητα με τούς
τύπους τούς επιστημονικούς σ' ένα βιβλιαράκι θε-
τικό, πραγματολογικό, μεθοδικό, σπενσερικό (με έλο,
καμιά φορά, τό δισταχτικό, και τή να τή μπερδεύη,
του ύφους του) γραμμένο μολαταύτ' από άνθρωπο που
είχε πρωτομπή στο χορό με στίχους, ποιητής, (για
να δυναμώση κι αυτές τη γνώμη πως για τή με-
γάλα, στους καιρούς τούς άτυνχιστους έ πω πρα-
χτικός άνθρωπος είναι έ ποιητής: σ' ένα βιβλια-
ράκι, στους Δοξούς Στρατοκόπους του Στέφανου
Ραμζ, θά μπορούσανε οι 'Ελληνες δημοδιδασκαλοι,
τόρα που τό βιάζ' ή περίστασι και δε θά είχανε
καιρό να σκοτώσουνε τή κεφάλια τούς τρέχοντας σε
πηγές, ψάχνοντας για κείμενα, και γυρεύοντας
γραμματικούς για να τούς τό συντάξη, θά μπορού-
σανε νάδρουν έτοιμο τό ύλικό, και φέρει' άκόμα,
για να παρουσιάσουνε τό ψήφισμά τους προς τό Βα-
σιλιά, προς τό Κράτος, προς τη Βουλή, προς την
Κυβέρνηση, προς τούς πολιτικούς, προς τούς στρα-
τιωτικούς, προς τό 'Εθνος, προς έ,τι φαίνεται πως
ζή, στην ώρα τούτη, με ψυχή και με νεύρα και με
γροθιά, και με διάθεσι να παλαίψη και να γονα-
τίση τό κακό και να κυριαρχήση τό ψήφισμά τους
και τό πρόγραμμά τους, για τό καθαρό άέρισμα
του μολυσμένου σχολείου, για την άπόχτηση μιας
λαϊκής Παιδείας άνθρωπιστικής και έχι άποχτηνω-
τικής (με όλη την καλή διάθεσι και τούς αξιέπαι-
νους κόπους πολλών από τούς εξαίρετους αλήθεια
δημοδιδασκάλους μας, που φταίνε έχι τόσο αυτοί,
έσο τό Σύστημα), για τη σωστή και την άποτελε-
σματική τους ένέργεια και τούτων, έταν ή ώρα θά
σημάνη,—«στον άγώνα της άνορθώσεως», καθώς
λένε. Μόρφωσι επιστημονική με τη ζωντανή τη